

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
Министър на образованието и науката

№...../..... 2024 г.

ДО
МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ
НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

ДОКЛАД

от проф. Галин Цоков – министър на образованието и науката

Относно: *проект на Постановление на Министерския съвет за изменение и допълнение на Постановление на № 44 от 14 март 2019 година на Министерския съвет за осигуряване на преподаватели по български език и литература в чуждестранни висши училища*

УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН МИНИСТЪР-ПРЕДСЕДАТЕЛ,
УВАЖАЕМИ ГОСПОЖИ И ГОСПОДА МИНИСТРИ,

На основание чл. 31, ал. 2 от Устройствения правилник на Министерския съвет и на неговата администрация предлагам на Вашето внимание проект на Постановление на Министерския съвет за изменение и допълнение на Постановление на № 44 от 14 март 2019 година на Министерския съвет за осигуряване на преподаватели по български език и литература в чуждестранни висши училища (ПМС № 44/2019).

Основните мотиви за предложените промени са обусловени от натрупания до момента опит при прилагането на Постановлението и общите тенденции в развитието на българистиката през последните години:

- отлив на кандидати за свободните преподавателски позиции – процесът започна с пандемията от Ковид-19 и произтичащите от това затруднения за пътуване и устройване в чужбина.

- трудности за привличане на висококвалифицирани, мотивирани и млади кандидати, които да отговарят едновременно на изискванията, заложиени в нормативния акт и тези, предявени от чуждите университети за квалификация и професионален опит. В повечето случаи кандидатите са максимум двама за преподавателско място. Голяма част от тях заемат високи академични длъжности (доцент или професор) и са на предпензионна възраст. От друга страна, по-младите кандидати не отговарят на нормативно заложените критерии и/или им липсва преподавателски опит.
- задълбочаващи се проблеми в развитието на българистиката зад граница, свързани с намаляването на броя на студентите във филологическите и хуманитарните специалности и намаляването на интереса към изучаването на т. нар. „малки“ езици, какъвто е българският.

Предложените промени могат да се групират в четири основни направления.

Първото направление засяга обхвата на Постановлението, а именно субектите, които имат правомощия да командироваат преподаватели по български език и литература в чуждестранните висши училища. Предлага се делегирането на правомощия не само на държавните висши училища (ДВУ) и научните институти на Българската академия на науките (БАН), с акредитация в професионално направление 2.1. „Филология“ от област на висшето образование „Хуманитарни науки“ да могат да командироваат преподаватели, но и ДВУ, в които се преподава български език като чужд, без да имат акредитация в горесцитираното професионално направление от Националната агенция за оценяване и акредитация.

Второто направление касае изискванията, на които следва да отговарят кандидатите, участващи в процедурата за подбор, регламентирани в чл. 5. Промяната цели разширяване на обхвата, а именно – да се допуска участието на кандидати, които заемат не само академични длъжности в ДВУ и БАН по Закона за развитие на академичния състав в Република България, но и такива на преподавателски позиции съгласно определението за академичен и преподавателски състав в Закона за висшето образование. Предложена е и промяна в изискването за преподавателски стаж по т. 3 от чл. 5 в посока намаляването му – изискване за най-малко две години преподавателски стаж във висше училище, като се премахне изискването за непрекъснат такъв през последните пет години.

Третото направление е свързано с показателите за измерване на постигнатите резултати от командированите преподаватели, формулирани в чл. 6 и включването на

нов показател за оценка – дейности, свързани с популяризиране на българския език, литература, традиции и култура зад граница. Предлага се създаване на нова алинея, която да дава възможност за признаване на учебната натовареност и развиваната академична дейност от преподавателите по време на командировката за целите на академичното им развитие в България. Към момента командированите преподаватели не подлежат на атестиране, което възпрепятства професионалното и академичното им израстване за периода на задграничната командировка.

Четвъртото направление е свързано с процедурата за подбор по чл. 9 и срока за командироване на преподавателите, определен в чл. 10. Предлага се отпадне на ал. 3 от чл. 9: „За участие в заседанията за подбор на преподаватели се отправя писмена покана до представители на чуждестранното висше училище или на дипломатическото представителство на съответната държава в Република България не по-късно от две седмици преди датата на провеждането му“. Мотивът е трудно синхронизиране на графика за провеждането на процедурите за подбор с ангажираността на преподавателите от чуждите висши училища и дипломатическите представителства. Предложението е ал. 3 да се замени със следния текст: „Правилата за работа на комисията за подбор се определят със заповед на министъра на образованието и науката“. Съгласно чл. 10 преподавателите се командирова за срок до 2 години, с възможност за продължаване на командировката за още до 2 години без провеждане на процедура за подбор, т.е. общият максимален срок на командироване е 4 години без прекъсване, при условие на постигнати високи резултати по показателите в чл. 6. Целесъобразна би била следната промяна – след успешно проведена процедура за подбор по реда на чл. 9 одобреният преподавател се командирова за срок до две години – това е общият случай, уреден в ал. 1. Предлага се нова алинея, която ще дава възможност командироването да бъде с максимален срок до 6 години – т.е. продължение до два последователни пъти за до 2 години на срока на командироване, без преминаване през процедурата за подбор. Продължението на срока на командировката за всяка учебна година както по ал. 1, така и по новата ал. 2 ще става при кумулативното изпълнение на следните условия:

1. Съгласие от страна на преподавателя;
2. Съгласие от страна на ДВУ или институт към БАН, където преподавателят работи на постоянен трудов договор;
3. Съгласие от чуждестранното висше училище за преподаване за съответната учебна година;

4. Високи резултати по показателите за работа по чл. 6 на основание изразено писмено становище от ДВУ или институт на БАН, в което преподавателят работи на постоянен трудов договор.

С предложеното изменение за получаване на съгласие за командироване за всяка учебна година от страна на ДВУ и БАН се дава възможност за упражняване на правото на автономност и преценка дали даден преподавател следва бъде командирован в рамките на максимално допустимия нормативно установен срок от 6 години, без да се участва в процедура за подбор и пряко обвързване с резултатите му от работата зад граница.

В преходните и заключителни разпоредби е уредена възможността командированите без прекъсване от академичната 2019/2020 година насам по силата на нормативния акт и преминали успешно процедура за подбор през 2023 година да имат право да бъдат командировани още една учебна година (2024/2025), без да се явяват на процедура за подбор, ако са изпълнени условията, регламентирани в чл. 10. На практика за тези преподаватели общият срок на командироване без прекъсване от влизането в сила на ПМС № 44/2019 г. ще бъде шестгодишен.

Предложените изменения и допълнения в Постановление на № 44 от 14 март 2019 година на Министерския съвет за осигуряване на преподаватели по български език и литература в чуждестранни висши училища не са свързани с допълнителни финансови средства.

Проектът на акт не води до въздействие върху държавния бюджет, поради което се прилага одобрена финансова обосновка от министъра на финансите в съответствие с чл. 35, ал. 1, т. 4, буква „б“ от Устройствения правилник на МС и на неговата администрация.

По проекта на акт е изготвена предварителна частична оценка на въздействието и са проведени обществени консултации.

Предложеният проект на акт на МС не е свързан с прилагането на европейското законодателство, поради което не се налага изготвяне на справка за съответствие с европейското право.

**УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН МИНИСТЪР-ПРЕДСЕДАТЕЛ,
УВАЖАЕМИ ГОСПОЖИ И ГОСПОДА МИНИСТРИ,**

Предвид гореизложеното и на основание чл. 8, ал. 1 от Устройствения правилник на Министерския съвет и на неговата администрация предлагам на Вашето внимание

проект на Постановление на Министерския съвет за изменение и допълнение на Постановление на № 44 от 14 март 2019 година на Министерския съвет за осигуряване на преподаватели по български език и литература в чуждестранни висши училища.

ПРОФ. ГАЛИН ЦОКОВ

Министър на образованието и науката

ПРОЕКТ